

Povijest zavoda i klinika Medicinskog fakulteta u Rijeci i povijest specijaliziranih bolnica koje služe kao nastavna baza Medicinskom fakultetu

---

Jakac, Dušan

Source / Izvornik: **Acta Facultatis Medicae Fluminensis, 1966, 1, 39 - 65**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:184:442928>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-13**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Medicine - FMRI Repository](#)

POVIJEST ZAVODA I KLINIKA MEDICINSKOG FAKULTETA U RIJECI I POVIJEST SPECIJALIZIRANIH BOLNICA KOJE SLUŽE KAO NASTAVNA BAZA MEDICINSKOM FAKULTETU*

Zavod za anatomiju

U listopadu 1955. g. organizator i prvi dekan Med. fak. u Rijeci prof. dr S. Novak upućuje dru Zdenku Križanu, prof. anatomije i predstojniku Zavoda Med. fak. u Skopju pismo i informira ga o osnivanju Med. fak. u Rijeci, kao i o tome da li bi imao interesa »doći za profesora anatomije«. Odgovor je bio pozitivan, te se razvila korespondencija u vezi s osnivanjem i uređenjem budućeg Zavoda. U ožujku 1957. g. Med. fak. u Zagrebu bira dra Z. Križana za izvanrednog profesora anatomije, a Sveučilišni savjet potvrđuje ovu odluku. Krajem rujna iste godine Fakultetsko vijeće u Rijeci bira dra V. Bačića za prvog asistenta Zavoda.

Prilikom svečanog otvorenja 4. XI 1957. zgrade nekliničkih zavoda, prof. Dr Z. Križan održao je kratko predavanje s temom »O simetriji i asimetriji čovječjeg tijela«.

Unatoč činjenici da su pripreme za organizaciju Zavoda bile u toku, nastava je morala započeti u momentu kada se još praktički nije raspolagalo ničim. Adaptacioni radovi nisu bili završeni, a namještaj i inventar nije bio isporučen. Zagrebački i skopski medicinski fakulteti ustupili su za potrebe nastave nešto osteološkog i drugog materijala. Ti su preparati upotrebljeni kod prvih predavanja, a za demonstraciju je poslužio ravni komadić žice umjesto sonde.

U jesen 1958. počela je nastava i za studente III semestra. U međuvremenu izrađeni su neki preparati potrebni kod predavanja, uređeni su laboratoriji, radne sobe, kao i sekcione dvorane i sobe za ispite i kolokvije, a također i mrtvačnica. Uređenje prostorija za maceraciju i odmaščivanje tek je sada u završnoj fazi.

Već 1958. g. se pokazalo da će Zavod imati velikih teškoća sa dobavom sekcionog materijala i popunjavanjem asistentskih mjesta. Dr V. Bačić — orijentiran već ranije na mikroskopsku anatomiju — habilitira krajem svibnja

* Podatke su priredili predstojnici zavoda i klinika fakulteta, odnosno ravnatelji specijaliziranih bolnica.

1958. god. za predmet: histologija i embriologija, te preuzima organizaciju Zavoda za histologiju. Anatomija ostaje dugo bez stalnog asistenta i tek ljeti 1962. godine postavljen je dr M. Dujmović, a u ožujku 1965. g. izabrana je i dr Olga Herman. Neki od starijih demonstratora bili su postavljeni kao službenici Zavoda i vršili dužnost pomoćnog asistenta: Vlasta Sidnik (1957/58), Milivoj Dujmović (1960/61, 1961/62) i Renata Dobi (1962/63, 1963/64). Sa prvom generacijom studenata radili su na vježbama u III semestru liječnici specijalizanti kirurgije: dr Zvonimir Brozović, dr Boško Čorak i dr Frane Stančić (1958/59). Često su kod praktičnih vježbi pomagali i članovi Zavoda za histologiju: doc. dr V. Bačić (1958/59, 1959/60) i asistenti dr Berislav Batistić (1963/64) i Zdenka Marunić (1963/64, 1964/65), a kao honorarni liječnici sa službom asistenata radili su kraće vrijeme dr Jerko Štampalija (1961/62) i dr Ksenija Vujaklija (1964/65).

Snabdijevanje materijalom za vježbe iz anatomije nailazi u većini medicinskih fakulteta na velike teškoće, pa je tako bilo i na Rijeci. Sa zahvalnosti se valja sjetiti aktivnosti koju je u ovom pitanju, toliko značajnom za rad na anatomiji, već 1958. g. pokazao tadašnji direktor Riječke bolnice »Braća dr Sobol« i kasniji stalni nastavnik Med. fakulteta pok. dr Zdravko Kučić.

Dobava sekcionog materijala oscilira, no nikada nije dostigla optimum, a u posljednje vrijeme je osobito slaba.

Četiri godine poslije dolaska u Rijeku predstojnik Zavoda dr Z. Križan je krajem svibnja 1961. g. izabran za redovnog profesora.

Godine 1962. počelo je uređivanje anatomskog muzeja, koji osim preparata i modela sadrži i rendgenogramе normalnih organa. Time je bilo omogućeno da se rendgenska anatomija uvede u redovnu nastavu. Iste godine Zavod za anatomiju zajedno sa Histološkim zavodom, a uz pomoć Med. fakulteta, organizira u Rijeci VI kongres Udruženja anatoma Jugoslavije. Radi lakšeg odvijanja stručnog i naučnog rada Zavod je planirao uređenje male priručne knjižnice. Ostvarenje ove zamisli upravo je u toku.

Izneseni podaci dovoljno osvjetljavaju teškoće s kojima se Zavod borio u prvo vrijeme svoga postojanja. Volja da se one što brže prebrode bila je međutim u kolektivu Zavoda od početka na visini. Takvom raspoloženju pridonijeli su dosta i studenti prve generacije, koji su se isticali dobrim radom i u razmjerno velikom broju položili ispit iz anatomije već poslije III semestra, dakle u prvom roku.

U proteklih osam godina otkako je osnovan, Zavod je nastojao upotpuniti svoju materijalnu bazu, kao i kadar stručnih suradnika. Danas on može dati solidnu nastavu za studente, koja se provodi u prva tri semestra studija. Uz nastavu odvijao se u granicama objektivnih mogućnosti i naučno istraživački rad. Do sada su iz Zavoda izašla tri znanstvena rada i pet referata na kongresima jugoslavenskih anatoma.

Zavod za farmakologiju

1958. g. pozvan je za redovnog profesora farmakologije dr Dimitrije Atanacković, redovni profesor Farmaceutskog fakulteta u Beogradu. Svoju djelatnost započeo je 21. novembra 1958. g. kada je održao na Medicinskom fa-

kultetu u Rijeci svoje nastupno predavanje pod naslovom: »Značaj i uloga farmakologije u razvitku suvremene medicinske misli«.

Od toga dana se na Zavodu odvija teoretska i praktična nastava za studente II stupnja, kao i naučno-istraživački rad iz područja eksperimentalne farmakologije i patološke fiziologije.

Prostorije Zavoda su adaptirane prema sugestijama dr Z. Supeka, doc. za farmakologiju Medicinskog fakulteta u Zagrebu.

Prvi asistenti Zavoda su: Vera Atanacković, Mr. pharm, izabrana 4. IX 1958. godine i dr Mihajlo Džolić, izabran 16. VI 1959. g.

Nastava iz opće patološke fiziologije povjerena je prof. dr D. Atanackoviću na sjednici Vijeća Medicinskog fakulteta od 5. X 1959.

Za asistente za ovaj predmet izabrani su: mg. dr Krunoslav Turkulin, na sjednici Vijeća od 19. X 1960. g. i dr Milan Babić na sjednici Vijeća od 25. VI 1964. godine.

Osoblje Zavoda učestvuje u nastavi III stupnja kao i u raznim drugim vidovima poslijediplomskog usavršavanja iz medicine i farmacije.

Na Zavodu se odvija naučno-ispitivačka djelatnost koja se uglavnom odnosi na farmakologiju i patofiziologiju krvotoka, kardiovaskularnog aparata, glatke muskulature i endokrinologije. U vezi s ovim radom Zavod je uspostavio prisnu saradnju sa ostalim zavodima, nekim klinikama ovog fakulteta i nekim naučnim ustanovama u SFRJ.

Veći broj naučnih i stručnih radova članova Zavoda objavljen je u stranim i domaćim naučnim i stručnim časopisima.

Na Zavodu su do sada izrađeni slijedeći doktorski i magisterski radovi:

1. Mr. dr Mihajlo Džolić obranio je 18. V 1965. svoj doktorski rad »Prilog farmakologiji guanetidina«.
2. Dr Mihajlo Džolić obranio je 14. VII 1964. magisterski rad: »Odnos između peristaltičkog refleksa i nekih hipotenzivnih supstancija«.
3. Dr Krunoslav Turkulin obranio je 14. VII 1965. svoj magisterski rad: »Prilog tumačenju refleksnih pojava plućnog krvotoka«.
4. Vera Atanacković, dipl. pharm., obranila je 5. III 1966. magisterski rad: »Prokain i hronotropna funkcija srca«.

Zavod za fiziku

Prvi nastavnik fizike prof. Više pomorske škole ing. A. Steiner započeo je rad sa studentima u svojoj ustanovi 1957/58. akad. god. Slijedeće 1958/59. akad. god. vježbe sa studentima mogle su se organizirati u prostorijama Zavoda za fiziku. Normalan rad Zavoda započinje tek 1960. g. kada je izabran za docenta i predstojnika Zavoda ing. A. Steiner, dotadašnji honorarni nastavnik za fiziku. Kasnije je izabran za izvanrednog, a konačno za redovnog profesora.

Prilikom osnivanja Strojarskog fakulteta u Rijeci sklopljen je ugovor između Medicinskog i novoosnovanog Strojarskog fakulteta, prema kojem će studenti obaju fakulteta vršiti vježbe u Zavodu za fiziku Med. fak. Tom prilikom dobio je Zavod znatan dio svoje današnje opreme.

Zavod se razvijao u smislu medicinske fizike s posebnim usmjeravanjem na područje X i gama zračenja.

Naučni se rad odvijao u suradnji sa Zavodom za kemiju i biokemiju i Zavodom za fiziologiju, i to na području djelovanja ionizirajućeg zračenja na žive organizme, zaštiti, detekciji i dozimetriji.

U Zavodu osim red. prof. ing. A. Steinera rade i asistenti dipl. fiz. Vesna Švarcer i dipl. fiz. Franjo Šolić.

Članovi Zavoda publicirali su niz radova i sudjelovali na kongresima. U zajednici sa Zavodom za kemiju i biokemiju izrađena je jedna doktorska disertacija i jedan magisterski rad.

Zavod za fiziologiju

Zavod je započeo rad sa studentima 1958/59. akad. god. kada je izabran za honorarnog nastavnika dr Ljubomir Božović, docent, kasnije izvanredni profesor fiziologije Medicinskog fakulteta u Zagrebu. Prof. dr Lj. Božović dolazio je svaka dva tjedna na Rijeku i obavljao je redovito predavanja i vježbe sa studentima II godine.

1. X 1964. g. prof. dr Lj. Božović odlazi na studijsko putovanje u Švedsku, a umjesto njega preuzima vođenje nastave dr Nikša Allegretti, red. prof. fiziologije Medicinskog fakulteta u Zagrebu i njegov asistent dr Nebojša Avdalović.

1. V 1962. g. izabran je za asistenta dr Danijel Rukavina, a 1. VIII 1963. godine za višeg stručnog suradnika dr Predrag Eberhrd.

1965/66. akad. god. izabran je prvi stalni nastavnik fiziologije i predstojnik Zavoda doc. dr Šime Vlahović.

Od svog osnivanja fiziologija je u svom nastavnom, a djelomično i naučnom radu, povezana s biokemijom, tako npr. ispiti iz fiziologije i biokemije polažu se zajedno u formi testa; izrađena je i obranjena jedna doktorska disertacija.

Pošto je Zavod preuzeo doc. dr Šime Vlahović, suradnja se i dalje nastavlja i produbljuje.

Zavod za higijenu i socijalnu medicinu

Zavodu za higijenu i socijalnu medicinu povjerena je nastava iz higijene i socijalne medicine.

Kao predmet higijena i socijalna medicina obuhvaćaju na Medicinskom fakultetu u Rijeci: klasičnu higijenu, higijenu rada, javno zdravstvo, socijalnu medicinu i epidemiologiju.

Nastava iz navedenih predmeta počela je na Medicinskom fakultetu u Rijeci godine 1955, kada je u jesen te godine otvoren IX semestar. Upisalo je predmet svega 6 studenata. Kasnije je broj studenata iz godine u godinu sve više rastao, tako da je broj slušača predmeta u školskoj godini 1964/65. porastao na 57.

Od godine 1955. do godine 1960. nastava se odvija po tipu monokursa. Kursovi traju po 14 dana i vode ih nastavnici iz Medicinskog fakulteta u Zagrebu, koji sa svojim asistentima dolaze periodično u Rijeku. U svemu su angažirana iz Medicinskog fakulteta u Zagrebu dva profesora i šest asistenata i laboranata. Vježbe se održavaju u ustanovama vanbolničkih službi u Rijeci i teku nepre-

kidno u predviđenim semestrima, s obzirom na to da ih vode, u vremenu između pojedinih monokursova liječnici Doma narodnog zdravlja i Higijenskog zavoda u Rijeci.

U školskoj godini 1960/1961. nastava spomenutog predmeta povjerava se stalnom nastavniku, izvanrednom profesoru R. Gunlu. Tada se formira i katedra za higijenu i socijalnu medicinu i od tada nastava teče bez pomoći Medicinskog fakulteta iz Zagreba. Kao nastavna baza služi Zavod za zaštitu zdravlja u Rijeci, u kojem nastavnik ima svoje sjedište i zauzima mjesto načelnika higijensko-epidemiološke službe toga Zavoda. Godine 1963. natječajem su postavljani i dodijeljeni katedri jedan izvanredni predavač, jedan predavač i šest asistenata — svi u honorarnom odnosu.

Godine 1964. katedra prerasta u Zavod za higijenu i socijalnu medicinu kao nastavno-naučna ustanova Medicinskog fakulteta u Rijeci, predviđena novim statutom.

U jesen 1964. godine počela je izgradnja nove zgrade Zavoda za zaštitu zdravlja u Rijeci, u kojoj se predviđaju sve one radne jedinice (laboratoriji, predavaonice, internat itd.), na kojima danas Zavod za higijenu i socijalnu medicinu oskudijeva, a neophodno su potrebne za normalan tok redovite i post-diplomske nastave iz higijene i socijalne medicine.

Osnutkom Medicinskog fakulteta u Rijeci povjerena je nastava za predmet ginekologija i porodništvo odjelu za ginekologiju i porodništvo Opće bolnice Sušak u Rijeci. Odjel je osnovan 1936. godine, a prvim šefom odjela imenovan je asistent klinike za ginekologiju i porodništvo Med. fakulteta u Zagrebu prim. dr Milan Berger, današnji izv. prof. Med. fakulteta u Zagrebu. Od 1946. godine predstojnik odjela je dr Davor Perović.

Nastava iz ginekologije započela je odmah nakon osnutka Med. fakulteta, a povjerena je prim. dr Davoru Peroviću s time da su ispite održavali nastavnici ginekološke klinike Zagreb (prof. dr Stjepan Vidaković, prof. dr Mihovil Dekaris, prof. dr Erih Rozenzweig i prof. dr Milan Berger). Nakon što je prim. dr Davor Perović g. 1956. habilitirao na Med. fakultetu u Zagrebu i izabran za priv. docenta Med. fakulteta Zagreb, to je 1957. g. samostalno preuzeo svu nastavu i ispite. Imenovani je g. 1958. izabran za redovitog sveučilišnog docenta Medicinskog fakulteta u Rijeci, a 1961. g. za izv. profesora.

Osnivanjem klinika fakulteta odlukom Savjeta odjel je proglašen klinikom.

Klinika imade od osnutka dva odjela, tj. odjel za porodništvo i odjel za ginekologiju. Medicinski fakultet osnovao je u sklopu klinike podcentar za nedonošćad sa 20 kreveta i uz pomoć Unicefa opskrbio ga savremenom aparaturom.

Odjel za porodništvo smješten je u posebni paviljon, a za ginekologiju u prvi kat glavne bolničke zgrade, te ukupno raspolaže sa 120 kreveta, posebnim prostorijama za rađaonicu i operacije, te posebnim prostorijama za ginekološke operacije i šok sobe. Sve ostale specijalnosti klinika koristi suradnjom sa ostalim klinikama i zavodima bolnice, kao rendgen zavod, centralni laboratorij, kabinet za transfuziju krvi i sl.

Za studentski internat u porođajnom odjelu postoje posebne prostorije sa čitaonicom i priručnom bibliotekom.

Od osnutka do danas suradnici predstojnika klinike su:
 Dr Željko Paljaga (razriješen dužnosti asist. 1962. g.)
 Dr Verena Kogoj-Bakić, 1963. g. izabrana za sveuč. docenta
 Dr Irislav Margan (razriješen dužnosti 1963. g.)
 Dr Vjekoslav Weltrusky, dr Danko Pavešić, dr Henrik Bosner
 Hon. asistenti su: dr Ante Stipanić i dr Nadežda Varga, specijalisti i asistenti bolnice.

Zavod za histologiju i embriologiju

U toku 1956. i 1957. god. dekan Medicinskog fakulteta u Rijeci prof. dr S. Novak vodio je dopisivanje sa dr Z. Križanom, profesorom anatomije na Medicinskom fakultetu u Skopju, kao i dr V. Bačićem, asistentom Zavoda za anatomiju, histologiju i embriologiju Veterinarskog fakulteta u Zagrebu o problemima osnivanja Zavoda za histologiju i embriologiju u Rijeci.

Pri izradi plana za adaptacije prostorija i nabavku osnovnih aparata konzultiran je dr V. Duančić, prof. Med. fak. u Zagrebu.

25. IX 1957. g. Vijeće Med. fak. u Rijeci izabralo je dr V. Bačića za asistenta u Zavodu za anatomiju. 30. V 1958. g. dr V. Bačić habilitirao je iz predmeta histologija i embriologija i izabran je za naslovnog docenta.

Njegova habilitacija bila je prva na Fakultetu. Nakon toga bila mu je povjerena organizacija Zavoda, nastave i naučnog rada. Nastava je započela 3. listopada 1958. godine. Nabavljena je neophodna oprema, a od Medicinskog fakulteta u Zagrebu dobiveni su histološki preparati za vježbe. Koncem 1958. godine dr V. Bačić izabran je i potvrđen za sveučilišnog docenta i predstojnika Zavoda, a u srpnju 1964. god. unaprijeđen je u zvanje izvanrednog profesora. Tokom 1958. g. Zavod nije imao niti jednog asistenta.

Prvi asistent bio je dr B. Kenk (od 20. I 1959. do 1. II 1962.), dotadašnji liječnik opće prakse.

Od 1. XII 1960. g. do danas vrše dužnosti asistenata: Zdenka Marunić, dotadašnji veterinar i šef Veterinarske stanice u Pazinu i dr B. Batistić, dotadašnji asistent na Patološkom zavodu Veterinarskog fakulteta u Sarajevu.

Od svog osnivanja do danas iz Zavoda je publicirano 14 naučnih rasprava (pretežno se izučava spolni kromatin zdravih tkiva i tumora čovjeka i životinja). Osim toga izišao je čitav niz stručnih radova i održan niz stručnih i popularnih predavanja. Članovi Zavoda također su aktivno sudjelovali na kongresima u zemlji i inozemstvu.

Zavod surađuje s brojnim zdravstvenim ustanovama Rijeke i drugih centara Jugoslavije.

Zavod za kemiju i biokemiju

Prije otvorenja nekliničkih zavoda potvrđen je, na prijedlog prof. dra S. Novaka, poziv dru E. Cerkovnikovu, dipl. ing., red. prof. i predstojniku Zavoda za org. kem. Farm. fak. u Zagrebu i nastavniku terapijske kemije Med. fak. u Zagrebu, za red. prof. kemije i biokemije. Postavljenje je uslijedilo 1. kolovoza 1957. Također je 1. VIII 1957. izabrana od Vijeća Med. fak. u Zagrebu za asistenta Dr Rill Margit, asistent Zavoda za org. kem. Farm. fak. u Zagrebu.

Započelo se radom 1. rujna 1957. g. u sadašnjim prostorijama Zavoda za farmakologiju. Početkom studenog 1957. djelomično je završena adaptacija prostorija Zavoda za kemiju i biokemiju. Odmah se organiziraju vježbe, seminari i predavanja iz kemije za studente I godine. Akad. god. 1958/59, započela su predavanja, vježbe i seminari iz biokemije za studente II godine. Međutim, tek na sjednici Savjeta Medicinskog fakulteta u Rijeci od 15. V 1958. zvanično je osnovan Zavod i potvrđen izbor prof. dra E. Cerkovnikova za predstojnika.

1. X 1957 izabrana je u zvanju kemičara Kirigin Mladena, dipl. ing., kemičar tvornice PLIVA u Zagrebu. 1. listopada 1960. unaprijeđena je u zvanje asistenta za kemiju.

23. svibnja 1959. g. nastupila je službu u svojstvu asistenta kemije Vera Gall-Palla, dipl. ing., šef fizikalno-biokemijskog laboratorija Veterinarskog zavoda u Sarajevu. Nakon odbrane magisterskog rada izabrana je za docenta iz kemije 1964. godine.

1. II 1965. premještena je sa Klinike za dječje bolesti Katrida Mohorovičić Elen, dipl. pharm., za asistenta iz kemije.

U privremenom radnom odnosu kao honorarni suradnici radili su:

1. Dr Dragutin Kolbah — ondašnji kemičar Naučno-istraživačkog instituta »Pliva« u Zagrebu, sadašnji prof. org. kem. Farm.-biok. fak. u Zagrebu.
2. Dr Mr. N. Novaković — šef ljekarne »Brajda«.
3. Viktor Ružić, dipl. ing. — kemičar tvornice papira.

Na Zavodu su izradili doktorske disertacije:

1. Šulc Zvonimir, mr. ph. — šef Centralnog laboratorija ZZZZ-a Rijeka.
Tema: »Metabolizam tijamina kod gravidnih štakora i njihovih embriona«. Disertacija je izrađena u suradnji sa Zavodom za fiziologiju našeg Fakulteta (prof. dr. Lj. Božović). Promoviran je na čast doktora biokemije 3. III 1962.

2. S. Depolo, dipl. pharm. — šef ljekarne »Krnjevo«

Tema: »Studije o tekućim eteratima stibija i bizmuta«. Disertacija je izrađena u zajednici sa Zavodom za farmaceutsku kemiju Farm. fak. u Zagrebu (prof. dr Mr. Vera Vukčević-Kovačević) i Zavodom za mikrobiologiju Med. fak. u Rijeci (prof. Dr V. Bezjak). Promoviran je na čast doktora kemije 3. X 1963.

3. Marijan Kolombo, dipl. ing. — šef za unapređenje proizvodnje Rafinerije nafte u Rijeci.

Tema: »Prilog ispitivanju djelovanja cinkditijskih fosfata kao antiksidanta i inhibitora korozije s obzirom na više ugljikovodike«. Disertacija je izrađena u suradnji sa Zavodom za fiziku Medicinskog fak. prof. A. Steinerom, dipl. ing. Promoviran je na čast doktora kemije 7. III 1964.

U Zavodu je izrađen jedan magisterski rad:

Vera Gall-Palla, dipl. ing.

Tema: »Djelovanje ionizirajućeg zračenja na masti« (u suradnji sa Zavodom za fiziku našeg Fakulteta prof. Steinerom, dipl. ing. Promovirana je 30. V 1964. na čast magistra kemije.

Od 1957. do 1964. štampano je u domaćim i stranim časopisima: 11 naučnih radova sa područja (Sintetska organska kemija terapijskog smjera, biljni hor-

moni, proučavanje hranjive vrijednosti ježinaca, zaštita živih organizama nakon djelovanja ionizirajućeg zračenja itd.) zatim 11 skripata, 4 prikaza itd.

Održano je 12 referata na kongresima i 26 javnih predavanja. Zavod je surađivao sa zavodima za fiziku, histologiju, biologiju i fiziologiju našeg Fakulteta, sa Zavodom za org. kem. Farm. fak. u Zagrebu i sa Zavodom za farmakologiju Med. fak. u Sarajevu.

Članovi Zavoda sudjeluju u izvođenju nastave III stupnja na našem Fakultetu (medicinska biokemija) kao i na Višoj stomatološkoj školi (biokemija i fiziologija).

Osim toga predaje se terapijska kemija za studente IV godine kao neobavezni predmet.

Ukupan broj članova Zavoda je 11: 1 red. prof., 1 docent, 2 asistenta za kemiju, 1 asistent za biokemiju, 3 laborantice, 1 činovnica, 1 pomoćni laborant i jedna čistačica.

U prostorijama Zavoda nalazi se od 1958. g. sjedište i knjižnica Hrvatskog kemijskog društva i Društva kemičara i tehnologa Rijeke.

Zavod za mikrobiologiju

Zavod za mikrobiologiju započeo je radom u jesen 1958. godine dolaskom u III godinu studija prve generacije studenata riječkog Medicinskog fakulteta. Tome je prethodila organizacija i opremanje Zavoda koju je izvršio nastavnik, tadašnji docent dr. Bezjak Vladimir, izabran u jesen 1956. godine.

Kasnije je unaprijeđen najprije za izvanrednog, a zatim za redovnog profesora.

U nastavnom radu predstojniku je pomagao samo jedan asistent (dr. Ivana Sekula 1958/60), odnosno dr. Eleonora Burka (1960—1964), dok u akad. god. 1964/65. Zavod nije imao ni jednog asistenta, već jedino jednog honorarnog liječnika (dr. Jan Makiš). U nastavi parazitologije sudjelovao je kao honorarni suradnik šef Parazitološkog odsjeka ZZZZ-a u Rijeci (dr. Zvonimir Gall od 1959. nadalje).

U akad. god. 1962/63. bio je predstojnik Zavoda na usavršavanju u inozemstvu, te je nastavu obavljao prof. dr. Krunoslav Tomić-Karović iz Zagreba.

Osim nastave II stupnja na Zavodu je obavljana nastava iz mikrobiologije III stupnja, i to počevši od akad. go. 1961/62., a također i nastava za studente Više stomatološke škole u Rijeci.

U početku je Zavod imao jednog laboranta, jednog administrativnog službenika i jednu čistačicu, a kasnije je dobio još jednog laboranta i čistačicu.

U toku 1962. god. otvorena su još dva nova asistentska mjesta, ali do danas nisu mogla biti popunjena.

Osim nastavne djelatnosti na Zavodu se vrše i naučno-istraživački radovi, u kojima su sudjelovali: predstojnik, asistent, demonstratori i neki studenti. Obradene teme bile su: »Gljivična flora zraka Rijeke i Opatije«, traganje za antibiotikom aktivnim prema patogenoj gljivi *cröpt. Neoformans*, izolacija *aktinomiseta* iz zemlje, utjecaj UV-Zraka na *aktinomicete* i ispitivanje *Kvašćeve hemaglutinacije*. Dva od navedenih radova bila su nagrađena prvom nagradom na kongresima studentskih radova (Ljubljana 1961, Rijeka 1964), a jedan drugom nagradom (Sarajevo 1962).

Na Zavodu je izrađen i dio doktorskog rada Depolo Stanka, dipl. pharm. sa temom: »Antimikrobno djelovanje tekućih etera stibija i bizmuta«, koji je obrađen na ovom fakultetu 1963. godine.

Na Zavodu se vrši i specijalizacija iz mikrobiologije, koju je do sada stekao jedan asistent i jedan liječnik, a u toku je specijalizacija još dvojice liječnika.

Ljeti 1964. godine Zavod je organizirao i bio domaćin VII konferencije mikrobiologa Jugoslavije, na kojoj je prisustvovalo oko 150 stručnjaka iz cijele zemlje.

Zavod za opću biologiju

Zavod je započeo radom godine 1957, u ponedjeljak dne 2. rujna. Predstojnik Zavoda je dr. phil. Stjepan Urban, izv. profesor, a asistenti su diplomirani biolozi: Vera Tomašić, Milena Kružić i Ivanka Kovač. Zavod raspolaže prostorijama i opremom koji zadovoljavaju potrebe nastave iz opće biologije za studente medicine, kao i nastave III stupnja iz humane genetike.

U Zavodu se radi naučno istraživački u ovim oblastima: antropologiji i humanoj genetici, biogeografiji i ekologiji i historiji biologije. Objavljena su jedna skripta, štampano je 17 naučnih i stručnih radova (jedan od njih u suradnji sa članovima Zavoda za kemiju i biokemiju), a na domaćim i internacionalnim naučnim skupovima izneseno je 17 naučnih saopćenja.

Služeci se fakultetskim strojem za umnožavanje, objavio je ovaj »Zavod« pod imenom »Izvještaji« od 1958. do danas 20 brojeva. »Izvještaji« su objavljeni kao rukopis, a donose ili programe nastave II i III stupnja, ili prethodna saopćenja kongresnih referata, i stoje na raspolaganju interesentima.

Zavod učestvuje u kulturnom životu grada Rijeke time što njegovi članovi vrše funkcije u Podružnici Hrvatskog prirodoslovnog društva, koja ima u Zavodu svoju poslovnicu.

Zavod za opću patologiju i patološku anatomiju

Zalaganjem prvog dekana prof. dr. Silvija Novaka usvojen je prijedlog Medicinskog fakulteta da se sagradi Zavod za opću patologiju i patološku anatomiju. Investitor je Sveučilište u Zagrebu, odnosno Medicinski fakultet u Rijeci. Projekte Zavoda, koji je sagrađen u krugu bolnice »Braća dr. Sobol«, izradio je arhitektonski zavod »Rijeka-projekt« (inženjeri: Uhlik, Pavoković, Franković) prema programu i uputama prof. dr. Z. Kopača. Građevinske radove izvelo je poduzeće »Primorje« iz Rijeke i predalo zgradu u jesen 1962. Pošto je Zavod opremljen (namještaj izradila tvornica namještaja »Jadran« iz Zagreba — nacrti ing. arh. B. Tomšić — prema uputama prof. dr. Z. Kopača) obavljeno je njegovo svečano otvorenje, s prvim predavanjem 24. listopada 1963.

Površina Zavoda iznosi više od 1600 kvadratnih metara. Raspolaže predavaonicom (130 mjesta za sjedenje), dvoranom za mikroskopiranje za studente (58 radnih mjesta), dvjema dvoranama za seciranje (5 gnanitnih stolova), bibliotekom koja služi i kao dvorana za konferencije, muzejem patološko-anatomskih preparata, 7 laboratorija, 4 radna kabineta, administrativnim i arhivskim prostorijama, mehaniziranom praonicom za rublje, odjelom za leševe s hladionicima itd.

Zavod za rendgenologiju

Nastava iz rendgenologije na Medicinskom fakultetu u Rijeci započela je 1956. godine na rendgenološkom odjelu Opće bolnice »Braća dr Sobol«, današnjem zavodu za rendgenologiju, a na istom tom mjestu vrši se i danas.

Taj je Zavod osnovan još 1921. godine od tadašnjeg riječkog rendgenologa dr Holzabecka čim je odlučeno da se dotadanja privremena bolnica u bivšoj austro-ugarskoj Pomorskoj akademiji pretvori u stalnu. Pod imenom »Reperto radiologico« funkcionirao je sve do 1946. godine, dakako, u mnogo manjem opsegu od današnjeg.

Odlaskom većine talijanskih liječnika tokom 1946. godine i dolaskom jugoslovenskih liječnika i većine ostalih suradnika nastupile su u cijeloj bolnici velike promjene, pa tako i u rendgenološkom odjelu, koji se odmah počeo širiti prostorno, tehnički (sva aparatura nova!), donekle kadrovski, a najviše — dakako — po obimu različitih medicinskih poslova dijagnostičke i terapijske prirode.

Osnutkom Medicinskog fakulteta u Rijeci taj je odjel preuzeo i dužnost nastave iz rendgenologije, koju je vršio šef odjela prim. dr B. Turčić u svojstvu honorarnog nastavnika.

Februara 1960. godine izabran je za sveučilišnog docenta, jer je u međuvremenu (1958. god.) habilitirao na Medicinskom fakultetu u Zagrebu, a 1963. godine za izvanrednog profesora.

Zavod za sudsku medicinu

Nastava iz sudske medicine počinje već u prvoj godini rada Med. fakulteta, tj. u školskoj godini 1955/56. Kako nije postojao stalni nastavnik, dolazi povremeno radi održavanja predavanja, vježbi i ispita prof. dr Vladimir Palmović, predstojnik Zavoda za sudsku medicinu Medicinskog fakulteta u Zagrebu. U njegovoj odsutnosti zamjenjuje ga doc. dr Anka Morović iz istog Zavoda. Ovakvo stanje traje do konca školske godine 1964/65., dakle punih deset godina. U ovom periodu Zavod za sudsku medicinu Medicinskog fakulteta u Zagrebu pružio je ovom Med. fakultetu značajnu pomoć u održavanju nastave iz sudske medicine.

U maju 1965. godine izabran je za stalnog nastavnika sudske medicine u zvanju docenta dr Branko Volarić, dotadašnji šef Zavoda za patološku anatomiju i sudsku medicinu Opće bolnice u Osijeku, koji je 1964. godine habilitirao iz predmeta sudska medicina izvan postupka natječaja na Medicinskom fakultetu u Zagrebu. Docent Volarić je 31. januara 1966. izabran za predstojnika Zavoda za sudsku medicinu te je ovu dužnost nastupio 1. februara 1966.

Zavod za sudsku medicinu privremeno koristi prostorije Zavoda za patološku anatomiju, dok vlastita zgrada Zavoda ne bude u potpunosti adaptirana i opremljena.

Redovita nastava iz sudske medicine kao i rad Zavoda započeli su početkom ljetnog semestra školske godine 1965/66. Docent dr Branko Volarić održao je svečano nastupno predavanje 12. marta 1966. godine.

Dermatovenerološka klinika (Opće bolnice »Braća dr Sobol«)

Dermatovenerološki odjel u Rijeci postojao je kao sastavni dio Ospedale civile di Spirito još dok se ista bolnica nalazila u staroj zgradi, a kasnije od 1922. g. isti je odjel preseljen u zgradu bivše Vojne pomorske akademije, gdje se i danas nalazi u sklopu Opće bolnice »Braća dr Sobol«.

U toku i nakon I svjetskog rata na čelu odjela nalazio se prim. dr C. Petranich, a iza njega do oslobođenja 1945. god. prim. dr G. Maraspin. Odjel je tada brojio 84 kreveta. Bivši šefovi odjela podigli su dermatovenerološku struku na zamjernu visinu i bili poznati po svojim brojnim publikacijama i izvan sredine u kojoj su djelovali.

Godinu dana nakon oslobođenja tj. 1946. godine dužnost šefa odjela preuzima dr Dušan Jakac, dotadašnji asistent dermatološke klinike u Zagrebu. Na odjelu izvođene su sukcesivno razne adaptacije kako bolesničkih soba tako i ostalih prostorija radi otvaranja neophodno potrebnih laboratorija.

Nastava iz dermatovenerologije, nakon otvaranja Medicinskog fakulteta u Rijeci, započela je na odjelu škol. god. 1956/57. Odlukom Vijeća i Savjeta Medicinskog fakulteta 1962. god. odjel je proglašen klinikom.

Nakon osnutka Medicinskog fakulteta nastava je povjerena honorarnim nastavnicima prim. doc. dr Dušanu Jakcu i priv. doc. dr Anti Vukasu. Izborom prim. doc. dr Dušana Jakca za redovnog sveučilišnog docenta od strane Medicinskog fakulteta u Zagrebu ovaj postaje šef katedre i preuzima redovnu nastavu iz dermatovenerologije na Medicinskom fakultetu u Rijeci. Isti je 1960. godine izabran za izvanrednog, a 1965. god. za redovnog profesora dermatovenerologije.

Klinika sada broji 50 bolesničkih kreveta i ima slijedeće laboratorije: serološki, alergološki, mikološki, stanicu za aktinoterapiju, manji kemijski laboratorij, a u osnutku je histološki laboratorij.

Na klinici postoji priručna biblioteka s relativno dobrim fundusom knjiga te stranih i domaćih časopisa.

Na klinici je do sada specijaliziralo 6 liječnika, a na istoj klinici redovno obavljaju i dio svog propisanog staža liječnici Zavoda za zaštitu zdravlja u Rijeci, koji specijaliziraju higijenu rada.

Pod nadzorom predstojnika klinike kao mentora izrađen je magistarski rad »Profesionalne dermatoze pri preradi nafte« dr E. Zuškina, službenika Škole narodnog zdravlja u Zagrebu.

Tri asistenta ove klinike pohađala su III stupanj nastave na Medicinskom fakultetu u Rijeci.

Predstojnik klinike je do preuzimanja odjela 1946. god. publicirao 5 naučnih i stručnih radova, do otvaranja Med. fakulteta 1955. godine ukupno 12 radova, a nakon toga još 31 rad, od kojih 4 u stranim časopisima. Isti je sudjelovao referatima na 8 kongresa i naučnih skupova u našoj zemlji i na 4 kongresa u inozemstvu.

Asistent dr Anđelko Wolf publicirao je do sada bilo sam bilo s drugim autorima 8 naučnih i stručnih radova. Isti je u toku 1965. godine boravio na usavršavanju 3 mjeseca na dermatovenerološkoj klinici u Lyonu.

Na klinici su do sada radili slijedeći asistenti: dr Anđelko Wolf od 1958. godine, dr Aleksandra Pustišek-Krasojević od 1958. god. (razriješena dužnosti 1961. god.), dr Nikola Mohar od 1962. godine, dr Aleksandra Hofman (honorarni asistent) od 1962. g.

Nastavu iz »Odabrana poglavlja iz dermatovenerologije« obavlja hon. izv. prof. dr A. Vukas na dermatovenerološkoj klinici u bolnici »Dr Z. Kučić«.

Dermatološka klinika

(Opće bolnice »Dr Zdravko Kučić«)

Dermatovenerološka klinika Opće bolnice »Dr Zdravko Kučić« osnovana je godine 1935. kao dermatovenerološki odjel Opće bolnice Sušak. Do godine 1939. šef odjela je bio prim. dr Niko Bonetić, dak bečke dermatovenerološke klinike. On je s odjela publicirao 10 naučnih i stručnih radova u domaćim i inostranim časopisima i sudjelovao je svojim radovima na mnogobrojnim dermatovenerološkim kongresima u Jugoslaviji i inostranstvu.

Nakon penzioniranja prim. dr Bonetića dužnost šefa dermatovenerološkog odjela povjerena je, rješenjem bivše banske vlasti, 31. III 1941. asistentu dr Anti Vukas.

Od godine 1943. do 1947. za vrijeme sudjelovanja šefa odjela u NOV i JA dermatovenerološki odjel je prestao funkcionirati.

Godine 1947. povratkom šefa, bolnica ponovno otvara dermatovenerološki odjel, koji do danas redovito funkcionira.

Godine 1953. šef odjela sudjeluje kao stipendist Svjetske zdravstvene organizacije na tromjesečnom dermatovenerološko-serološkom kursu u Holandiji. Nakon povratka, prema tamošnjem uzoru, na odjelu osniva prvi alergološki laboratorij u gradu. Istodobno se na odjelu osniva serološki laboratorij i prvi put u Jugoslaviji uvodi američka serološka reakcija na lues VDRL. Godine 1958. uvodi se na kliniku Nelson-Mayerov test.

Dne 13. VII 1955. dr A. Vukas habilitira za privatnog docenta iz dermatovenerologije pri katedri dermatologije na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Dne 15. XII 1955. dekan Medicinskog fakulteta u Rijeci povjerava mu vođenje predispitnih vježbi i ispitivanje studenata, a od 20. X 1956. do danas redovito održava predavanja iz dermatovenerologije studentima Medicinskog fakulteta.

Dne 26. XII 1962. Fakultetsko vijeće Medicinskog fakulteta izabralo je doc. dr A. Vukasa za honorarnog izvanrednog profesora iz predmeta dermatovenerologija i iste godine dermatološki odjel je proglašen za dermatovenerološku kliniku Medicinskog fakulteta.

Predstojnik klinike je sa svojim radovima sudjelovao na kongresima dermatologa: 1945. u Beogradu, 1950. u Zagrebu, 1952. u Londonu i 1965. u Zagrebu.

Godine 1952. na naučnoj izložbi American Medical Association u Chicagu dodijeljena mu je diploma za izloženi naučni rad.

Sa klinike su publicirana 32 naučna i stručna rada, od kojih 10 u inostranim stručnim dermatološkim časopisima. Tri rada su publicirana u suradnji sa asistentima klinike. S klinike su specijalizirali iz dermatovenerološke struke godine 1963. asistenti dr Edina Černe i dr Zdravko Periš.

Klinika za dječje bolesti

Od 1. X 1946. dječji odsjek preuzima Nada Kovačević-Ivanović, specijalist pedijatar iz zagrebačke dječje klinike. Tek nakon godinu dana — 1. V 1947. — godine dječji odsjek je premješten u Opatiju (hotel »Evropa«). Pred kraj rata vodila ga je dr Jakša. Dječji odsjek se ponovo vraća u Opću bolnicu Rijeka na interni odjel 1945. godine.

U sklopu internog odjela Opće bolnice Rijeka postojao je od 1937. godine dječji odsjek s 25 kreveta. Odsjek je vodio dr Biandussi. Početkom rata 1941. dolazi do preseljenja u adaptiranu zgradu koja je ranije služila kao paviljon za tbc. Dr N. Kovačević-Ivanović uspjela je u toku svog šestogodišnjeg požrtvovnog rada da formira samostalni pedijatrijski odjel. U to vrijeme dr N. Kovačević-Ivanović i dr I. Ivanović bili su jedini pedijatri u Rijeci. Specijalizaciju iz pedijatrije završio je dr D. Dragojlović i kasnije radio u vanbolničkoj dječjoj zaštiti.

Po odlasku dr Kovačević-Ivanović u Dubrovnik, šef dječjeg odjela postaje dr Emil Najman, asistent dječje klinike u Zagrebu. On vodi odjel do 3. XII 1955. U razdoblju od 1956—1957. godine na dječjem odjelu rade asistenti dječje klinike u Zagrebu dr V. Vlatković i dr I. Švel.

Nastava iz pedijatrije po osnivanju Medicinskog fakulteta u Rijeci započela je godine 1956/57, kad je dr Karlo Pansini, doc. dječje klinike u Zagrebu izabran za izvanrednog profesora Medicinskog fakulteta u Rijeci. Od 1. I 1957. dr K. Pansini preuzima redovitu nastavu iz predmeta »Pedijatrija« i dužnost šefa dječjeg odjela. Odjel je 1962. godine proglašen klinikom.

Dječji odjel Opće bolnice »Braća dr Sobol« nije u potpunosti udovoljavao zahtjevima kliničke nastave, iako su izvršene manje adaptacije. Frekvencija bolesnika bila je izvanredno velika, tako da je na 75 postojećih kreveta bilo uvijek preko 90 bolesnika. Na odjelu su radila četiri specijalizanta iz pedijatrije. Laboratorij je bio slabo opremljen, te su se mogle vršiti isključivo rutinske pretrage. Biblioteka nije postojala, a pristizao je samo jedan stručni časopis.

U vanbolničkoj službi u to vrijeme radio je samo jedan specijalist-pedijatar.

U takvoj situaciji predstojnik katedre dr K. Pansini usmjeravao je napore u osnaživanju vanbolničke službe, istovremeno i u organizaciji buduće klinike.

Kako dječji odjel nije mogao ni perspektivno uz veće adaptacije da odgovori svojoj svrsi, nastojalo se naći podesniju zgradu za dječju kliniku. U aprilu 1961. godine u sklopu Dječje ortopedske bolnice na Kantridi preseljava se dječji odjel i tu formira dječja klinika.

Sada se je moglo raditi pod boljim uslovima. Broj kreveta povisuje se na 130, a isto tako povećan je i broj kadrova. Osim toga osnivaju se pri riječkim rodilištima pododjeli za prematuruse, u kojima rade pedijatri-specijalisti. Značajan napredak pokazuje i vanbolnička služba. Sada postoje tri dječja dispanzera u kojima radi desetak specijalista-pedijatara.

Laboratoriji dječje klinike opremljen je tako da može zadovoljiti potrebe za naučno-istraživački rad.

Kroz ovo razdoblje na dječjoj klinici završilo je specijalizaciju 16 liječnika, koji svi rade bilo u kliničkoj, bilo u vanbolničkoj službi grada i kotara Rijeka.

Na klinici su do sada radili slijedeći asistenti: dr Ivo Švel, dr Ivana Knezić, dr Otmar Belezny, dr Branko Žic, dr Božena Šercer, dr Mladen Križ i specija-

listi dr Božo Bosnar, dr Neda Krpan-Antonin, dr Pavle Vio, dr Mirjana Rajh; specijalizanti dr Rudolf Hoić, dr Jadranka Franulović dr Vlasta Giroto, dr Semida Rosić.

Klinika za infektivne bolesti

U septembru 1946. godine osnovan je infektološki odjel u Općoj bolnici u Rijeci. Prostorije odjela nalazile su se u istočnom krilu I i II kata glavne zgrade sa 64 kreveta. Već prvih mjeseci uvidjelo se da je odjel premalen za veliki broj pacijenata te su određene prostorije u II katu u zapadnom krilu, gdje je bilo mjesta još za 26 kreveta, tako da je ukupno bilo na raspolaganju 90 kreveta. Nedostatak ovih prostorija bio je u međusobnoj udaljenosti te u pomanjkanju bilo kakvog slobodnog prostora za ordinaciju, laboratrij i druge nužne nuzprostorije.

S obzirom na sve veće potrebe zbog epidemije bruceloze u Istri i Istarskom krasu, kao i drugih mnogih klasičnih infekcioznih bolesti, adaptirana je u brzini jače oštećena bivša zgrada ženske psihijatrije u koju je 1948. godine smješten infektivni odjel bolnice sa 107 kreveta. Na tom odjelu bilo je od početka manjkavosti, tako da su nedostajale nuzprostorije i posebni odjel za djecu (kojega i sada još nema).

Na ovom odjelu prvih godina uz šefa odjela fungirao je samo jedan liječnik. Uprkos tome obrađena je stručno i znanstveno raznolika poratna regionalna patologija velikog područja Istre, Hrv. primorja, kao i Slovenskog krasa i Gorskog kotara. To se, osim klasičnih inf. bolesti, u prvom redu odnosilo na proučavanje svih aspekata epidemije bruceloze u Istri, o čemu je dr Rukavina referirao već 1948. godine na I kongresu ljekara FNRJ u Beogradu. Za ovaj prikaz, koji je štampan u Kongresnom zborniku, knjiga I (str. 340) nagrađen je autor pohvalom i nagradom od 10.000 din.

Na ovom odjelu vršena su i ispitivanja na životinjama sve dok nije sav taj rad prešao god. 1950. u novoosnovani Regionalni centar za borbu protiv bruceloze, koji je potporom SZO u Ženevi osnovan u sklopu Higijenskog zavoda u Rijeci.

Za sve ovo vrijeme radi na odjelu specijalizant dr Vlasta Ribarić, koja nakon stečene specijalizacije odlazi za šefa novokreiranog infektivnog odjela bolnice u Puli.

1951. godine na ispražnjeno mjesto specijalizanta dolazi dr Cezner Mladen, koji se još i danas nalazi na ovom mjestu. Nadalje su u radu na infektivnom odjelu sudjelovali ili sudjeluju kao specijalizanti, odnosno specijalisti: dr Marija Ujčić i dr Zlata Dragaš.

Sada na klinici rade fakultetski asistenti: dr Mladen Cezner i dr Miroslav Cuculić, specijalist dr Ivana Sekula, a kao specijalizanti dr Mario Žunjević, dr Andrica Roje i dr Viktorija Kosić-Andrašević.

Pošto je provedena eradikacija bruceloze 1954. godine, bavi se odjel pitanjima regionalne patologije. Od važnijih problema spomenuli bismo proučavanje slučajeva Brilllove bolesti, otkrivanje epidemije seroznog meningitisa kome je uzrok Echo virus, problematiku Q groznice u vezi sa migracijom stada ovaca u proljeće i jesen, kao i druga pitanja.

Od 1956. godine infektivni odjel služi uspješno nastavi studenata. Osim predavanja i vježbi studenti obavljaju predispitnu praksu, koja se obavlja u obliku neobaveznog seminara u kojem svi liječnici odjela prolaze sa kandidatima sav materijal potreban za uspješno polaganje ispita. Predavanja se vrše s pomoću prikazivanja slika, bilo dijapozitiva bilo projekcija episkopom. Također studentima služi parasitološki laboratorij u kojem mogu vidjeti tehniku laboratorijske parasitološke dijagnostike kliničkih slučajeva bolesti protozoarne ili parasitološke etiologije. Isto tako mogu vidjeti i slučajeve importirane bilharzioze, česte bolesti među afričkim studentima (u zimskom semestru 1965/66. uvest će se neobavezni seminar iz područja tropskih bolesti.)

Interni klinika

(Opća bolnica »Braća dr Sobol«)

Odjel za unutarnje bolesti Opće bolnice »Braća dr Sobol« sa kapacitetom od 130 kreveta, ustrojen je odmah po oslobođenju kao veća zdravstvena jedinica te bolnice, smještena u II katu glavne zgrade. Bolnica »Braća dr Sobol« bila je od Talijana naslijeđena u vrlo derutnom stanju, sa insuficijentnom i nesavremenom medicinskom opremom. U toku 10-godišnjeg razdoblja po oslobođenju, u borbi sa poratnim teškoćama, uspjelo je bolnicu u osnovnim potrebama kompletirati, pa i toliko podići da se osnutkom Medicinskog fakulteta moglo na nju računati kao na nastavnu bazu.

Prema tome, odjel za unutarnje bolesti Opće bolnice »Braća dr Sobol«, koji je kao veći odjel u gradu savladavao pretežitost medicinske internističke kazuistike grada i terena, bio je osobito prikladan kao praktična nastavna baza.

Sredinom 1956. godine i početkom 1958. g. postavljeni su na internom odjelu Opće bolnice »Braća dr Sobol«, u svrhu održavanja praktične nastave iz kliničke interne medicine prva dva asistenta (dr Alma Polić i dr Olga Šarčević), dok je rukovodilac te nastave u čitavom prvom četirigodišnjem periodu bio primarius dr Kučić Zdravko, šef internog odjela i direktor bolnice u svojstvu honorarnog nastavnika. Pored redovitih asistenata, nastavu su održavali i ostali bolnički liječnici, kako specijalisti tako i specijalizanti.

Praktična nastava kliničke interne medicine na tom odjelu vršila se redovito u formi kliničkih vježbi, prema nastavnom programu, tako da je redovito jedan liječnik tog odjela imao grupu od najviše 15 studenata.

Uoči šk. g. 1959/60, kada je po planu bilo postavljeno upisivanje kolegiata III godine studija medicine, bilo je zaključeno da predmet kliničke propedeutike preuzme u potpunosti interni odjel bolnice »Braća dr Sobol« Rijeka.

Novembra 1959. g. prim. dr Kučić, šef tog odjela, postavljen je za vanrednog profesora interne medicine s time da rukovodi predmetom kliničke propedeutike na svom odjelu. Uz pomoć prethodno izabrana dva redovita asistenta, te uz honorarne asistente i ostale liječnike, nastava je interne propedeutike vršena uz redovito održavanje tri sata predavanja tjedno i četiri sata vježbi. Te je godine kolegij propedeutike upisalo 65 studenata.

Koncem 1960. g. izabrana su još 2 redovita asistenta za predmet kliničke propedeutike (dr Frane Škorić i dr Stanislav Paškvan).

Sk. g. 1960/61, kad je u treću godinu upisano također 65 studenata, protekla je u nastavnom smislu potpuno regularno. Pored praktične nastave iz kliničke propedeutike na odjelu je bila održavana i nastava praktičnih vježbi iz kliničke interne medicine. Koncem šk. godine održano je niz predisipitnih kursova iz pojedinih poglavlja interne medicine, u formi seminara.

Sk. god. 1961/62. zbog bolesti redovitog nastavnika prof. dr Kučić Zdravka, koji je umro 20. XI 1961, nastavu kliničke propedeutike preuzeo je prof. dr Čedomir Plavšić, redoviti profesor Medicinskog fakulteta u Rijeci. Te je godine upisan 81 student u III godinu studija. Prof. dr Plavšić održavao je nastavu tokom čitavog zimskog semestra te školske godine, a u ljetnom semestru nastavu je preuzeo doc. dr Branko Antonin.

Sk. god. 1962/63 i šk. god. 1963/64. nastavu kliničke propedeutike redovito održava doc. dr Branko Antonin, koji je koncem 1962. g. preuzeo i dužnost predstojnika internog odjela Opće bolnice »Braća dr Sobol«. 1963. godine upisano je bilo 96 studenata, a 1964. 84 studenta u kolegij kliničke propedeutike.

1. X 1962. interni odjel je prema zaključku uprave Medicinskog fakulteta, a suglasno s upravnim organima Opće bolnice »Braća dr Sobol« preveden u status klinike. U XI mj. 1962. napustila je dužnost asistenta dr Šarčević, a 1. X 1964. i 1. XI 1964. izabrana su još dva asistenta za ovaj kolegij: dr Mladen Medanić i dr Antun Bačić, specijalisti iz interne medicine.

U periodu od posljednje tri godine interna klinika Opće bolnice »Braća dr Sobol« organizaciono se dalje sređuje, kompletira suvremenim medicinskim potrepštinama. U okviru klinike funkcionira biokemijski laboratorij, koji može vršiti većinu pretraga koje zahtijeva suvremena medicina. Uz to postoji Ekg laboratorij i laboratorij za bazalni metabolizam. Klinika ima svoj priručni rendgenski aparat. Kao daljnji korak u unapređenju medicinske dijagnostike početkom 1965. g. osnovan je laboratorij za radioizotope u okviru klinike, a iste godine i hematološko-citološki laboratorij kojim rukovodi asistent dr Mladen Medanić. Početkom 1966. godine osnovan je novi laboratorij za kardiopulmonalnu dijagnostiku kojim rukovode asistenti dr Alma Polić i dr Antun Bačić. Klinika ima svoju biblioteku.

Nastavno osoblje klinike redovito sudjeluje svojim referatima na stručnim i naučnim sastancima te kongresima koji se održavaju u zemlji, a osim toga aktivno učestvuje u radu internističke sekcije Zbora liječnika Hrvatske te Saveznog internističkog društva, čije se sjedište 1965. godine nalazi u Rijeci.

Interna klinika

(Opća bolnica »Dr Zdravko Kučić«)

Osnivanje klinike: Može se reći da je klinika počela radom sa osnivanjem Medicinskog fakulteta u Rijeci u 1955. godini. Zapravo je interni odjel Opće bolnice »Sušak« postao klinika Medicinskog fakulteta u Rijeci, jer se tu odvijala od početka rada fakulteta nastava iz interne medicine. Službeni naziv »Klinika za interne bolesti« Medicinskog fakulteta u Rijeci dobio je odjel tek 1963. godine.

Smještaj klinike: Klinika je smještena u III katu Opće bolnice »Dr Zdravko Kučić«, gdje je zauzela čitav kat. Klinika raspolaže s 95 kreveta. Kapaciteti klinike koriste se, naravno, u prvom redu za liječenje bolesnika, jer

bolnica za to i služi pučanstvu. No klinika raspolaže i obilnim materijalom za nastavu, a naučno-istraživački rad je tek u početnoj fazi razvitka.

Klinika raspolaže priručnim rendgenskim aparatom, priručnim laboratorijem, priručnom bibliotekom, sobom za sastanke liječnika itd. Treba spomenuti da su sve ove nužne prostorije uređene postepeno, nakon osnivanja Medicinskog fakulteta u Rijeci, djelomično na račun smanjenja broja kreveta.

Centralni laboratorij: U vrijeme osnivanja Medicinskog fakulteta u Rijeci postojao je laboratorij u skućenim prostorijama. Zbog toga se odmah od početka rada klinike pokrenulo pitanje izgradnje novih prostorija za laboratorij, što je uspjelo, te je godine 1962. otvoren novi laboratorij, koji je izgrađen novcem Sveučilišta u Zagrebu, a koji čini sastavni dio klinike za interne bolesti. Laboratorij je smješten u III katu bolnice kao i klinika. Raspolaže kemijskim laboratorijem u kojem se vrše gotovo sve kemijske analize za rutinski rad čitave bolnice, hematološkim laboratorijem za hematologiju i citologiju, elektrokardiografskim laboratorijem, aparatom za bazalni metabolizam. U okviru centralnog laboratorija radi bakteriološki laboratorij koji je smješten na terasi glavne zgrade, a obavlja bakteriološke pretrage za cijelu bolnicu. Klinika raspolaže sa 10 mikroskopa, od toga 2 binokularna, spektrofotometrom, aparatom za elektroforezu, p H metrom, kolorimetrom itd.

Predavaonica: Predavaonica klinike smještena je u prizemlju zgrade, te je jedina zajednička predavaonica i za ostale klinike u bolnici. Jedna prostorija bolnice preudešena je za predavaonicu, a njezin kapacitet je 80 sjedala, što je premalo za sadašnji broj studenata (oko 100 u jednoj godini). Postoji plan za izgradnju nove predavaonice s većim brojem sjedala i modernim uređajem.

Kadar klinike: U času osnivanja klinike, tj. 1955. godine, na internom odjelu Opće bolnice »Sušak« (sada »Dr Zdravko Kučić«) bio je šef odjela prof. dr Silvije Novak, asistent dr Branko Antonin, specijalisti za internu medicinu Dr Božena Kopajtić, dr Vinko Bakić i dr Ivo Margan. Kad je osnovan Medicinski fakultet u Rijeci, prof. dr Silvije Novak postao je redovni profesor interne medicine, a dr Branko Antonin i dr Božena Kopajtić asistenti Medicinskog fakulteta u Rijeci.

Kako je postepeno rastao broj studenata koji su upisali internu medicinu, a i pogon klinike postao sve obimniji, tako se povećavao i liječnički kadar klinike. Ti su liječnici jednim dijelom bili asistenti Medicinskog fakulteta u Rijeci, a jednim dijelom liječnici Opće bolnice »Dr Zdravko Kučić«.

Danas na klinici rade ovi liječnici:

1 redovni profesor interne medicine (prof. dr Silvije Novak)

1 docent interne medicine (doc. dr Božena Kopajtić)

6 specijalista iz interne medicine

3 liječnika na specijalizaciji iz interne medicine

U kemijskom laboratoriju rade 4 magistra farmacije.

Od značajnih događaja za proteklih 10 godina od osnutka klinike treba spomenuti da su za to vrijeme 2 liječnika obranila s uspjehom doktorsku disertaciju i postigli stepen doktora nauka, i to: dr Branko Antonin 1959. godine, a dr Mira Premužić 1964. godine.

Dva liječnika s klinike habilitirali su na Medicinskom fakultetu u Rijeci i imenovani za docenta, i to: dr Branko Antonin 1961. god. i dr Božena Kopajtić 1963. godine. Doc. dr Branko Antonin napustio je kliniku 1962. g. i preuzeo mjesto šefa interne klinike u Općoj bolnici »Braća Dr Sabol« u Rijeci i predavanja iz kliničke propedeutike.

U proteklom periodu od 10 godina 5 liječnika klinike položilo je ispit i specijaliziralo se za internu medicinu.

Stručni i naučni rad: Od osnivanja klinike postoji tendencija da se što više usavrši stručni rad, a naročito da se usavrši dijagnostika i terapija. Naročito je posvećena pažnja usavršavanju liječnika. Na klinici se redovito održavaju stručni sastanci liječnika, na kojima se podnose referati iz stručne literature. Redovito se održavaju kliničko-patološko-anatomske konferencije s patološkim anatomima, a i sa stručnjacima drugih struka, na kojim se konferencijama diskutira o pacijentima koji su umrli i koji su bili obducirani. Na taj se način podiže nivo rada klinike, a naročito se na taj način usavršavaju mladi liječnici klinike.

Stručni rad klinike vidi se po brojnim prikazima i predavanjima koji su liječnici klinike održali na stručnim sastancima liječnika i na stručnim kongresima. Veliki broj stručnih radova liječnika i suradnika klinike publiciran je u stručnim časopisima, medicinskoj enciklopediji itd.

Naučno-istraživački rad klinike je tek u povojima. To se vidi po disertacijama koje su obranili članovi klinike (iz područja elektrokardiografije) doc. dr Branko Antonin, (o eritropoetinu) dr Mina Premužić, (te po objavljenim radovima o strumi u riječkom kotaru) dr Božena Kopajtić, itd., no za ozbiljniji i sistematski naučno-istraživački rad klinike još ne postoje pogodni uvjeti.

Kirurška klinika

(Opća bolnica »Braća dr Sobol«)

Kirurški odjel, kao zasebna specijalizirana jedinica, najstariji je od svih odjela stare riječke bolnice. Kroz nekoliko stoljeća naspolažemo tek nekim oskudnim podacima o djelovanju kirurga u našem današnjem fakultetskom gradu. Kirurška historija Rijeke u užem smislu počinje sredinom prve polovine XIX stoljeća, to jest u vrijeme kada je riječka bolnica trebala odseliti izvan gradskih zidina na područje današnjeg Belog kamika (1823). Bilo je to doba kada se je u srcu Istre, u Draguču, iz izrazito slavenske seljačke obitelji rodio Antun Grošić, koji je kao Talijan dott. Antonio Grossich postao na početku našeg stoljeća poznat gotovo u čitavom svijetu po svojim radovima u antisepsi u operacionim salama. Godine 1857. otvara se u Rijeci pomorska akademija u koju će 70 godina kasnije biti preseljena kirurgija sa Belog kamika.

Prije Grossicha djelovali su u spomenutoj bolnici kirurzi Lahainer i Eugenio Moyses.

Još za života Antona Grošića specijalizirao je kirurgiju njegov sin Ruggiero, koji se je odlikovao kao vješt operater. Za njegovo vrijeme, a nakon pada Austro-Ugarske monarhije, premještena je stara bolnica sa Belog kamika u prostorije današnje bolnice »Braća dr Sobol«, gdje se je na trećem spratu razvila velika kirurgija, koja je bila sjedinjena sa rodilištem i ginekologijom, otorino-

laringologijom i dječjom kirurgijom, te malim odjelom koji je predstavljao nukleus budućeg onkološkog odjela. Ovako intergriranu kirurgiju zatekli smo nakon pada Italije.

Dne 1. XI 1946. godine preuzima kirurški odjel demobilizirani major JNA prim. dr Ante Medanić, čak prim. dr A. Gottlieba. Prim. dr Medanić modernizira kirurgiju izobrazbom anesteziologa, forsiranjem traumatologije itd. Odlaskom njegovim u mirovinu, preuzima 1. IX 1962. mjesto šefa kirurškog odjela u riječkoj bolnici prof. dr Andrija Longhino, čak zagrebačke kirurške škole (prof. dr J. Budisavljevića i prof. dr D. Juzbašića).

Prof. dr A. Longhino, izobražen kao opći kirurg sa naročitim poznavanjem grudne kirurgije, nastavlja rad na već afirmiranom kirurškom odjelu koji broji 149 kreveta plus 10 kreveta u sobi za postoperativni oporavak bolesnika. Pet odjela, to jest traumatologija, ženska torakoabdominalna kirurgija, muška torakoabdominalna kirurgija i kirurška poliklinika predstavljaju jezgru kirurške klinike, koja sa jednim krakom seže sve do malog kirurškog odjela u Malom Lošinju, koji vode liječnici specijalisti klinike. Za vrijeme djelovanja prim. dr Medanića od 1946. do 1962. godine, a koji je uz doc. dr Komljenovića od 1955. održavao nastavu kirurgije na Medicinskom fakultetu, osposobljeni su za šefove kirurških odjela bolnice u Karlovcu dr Davor Grgurina i dr Fran Stančić, šef kirurškog odjela bolnice u Banja luci.

Prema planu razvoja kirurška klinika trebala bi u doglednoj budućnosti imati sveukupno 9 odsjeka, i to: polikliničku kirurgiju, torakalnu kirurgiju, abdominalnu kirurgiju, urologiju i dječju kirurgiju, kojima bi trebalo dodati još odsjeke za neurologiju, vaskularnu i plastičnu kirurgiju.

Na kirurškoj klinici u Rijeci djeluje: prim. dr Ljubica Bosner, kao dugogodišnji šef odsjeka za dječju kirurgiju i zamjenik predstojnika klinike. Prim. dr Ljubica Bosner je postala jedna od najpoznatijih i etički najuzvišenijih osoba stare Rijeke u kojoj je i rođena.

Danas ima kirurška klinika u sklopu Opće bolnice »Braća dr Sobol« 10 specijalista i 8 specijalizanata.

Nastava se iz opće i kliničke kirurgije za studente Medicinskog fakulteta odvija na ovoj klinici. Nastavnički i suradnički fakultetski kadar sačinjavaju nastavnici:

- Prof. dr Andrija Longhino
- Doc. dr Mirko Lenković i asistenti:
- Dr Nikola Korin
- Dr Vladimir Šustić
- Dr Škarpa Ante i
- Dr Bogomil Tomašić.

Na klinici rade kao bolnički liječnici specijalisti i specijalizanti, osim ranije spomenutih fakultetskih članova:

- Prim. dr Ljubica Bosner — zamjenik predstojnika klinike,
- Dr Najman Željko — spec. ortoped — specijalizant iz kirurgije,
- Dr Martinez Ettore — specijalista iz kirurgije,
- Dr Kučan Franjo — specijalizant iz kirurgije,
- Dr Primorac Žarko, specijalizant
- Dr Tomljanović Žarko — specijalizant,

- Dr Safčak Stevan, specijalizant,
- Dr Pirjavec Ivo, specijalizant,
- Dr Franulović Bogdan, specijalizant,
- Dr Rakuljić Ivo, specijalizant,
- Dr Dreščik Ivo, specijalizant.

U najtješnoj suradnji sa kirurškom klinikom djeluje odjel za anesteziologiju i reanimaciju Opće bolnice »Braća dr Sobol« sa šefom dr Ljubomirom Ribarićem. Ovaj bolnički odjel razvio se je iz anesteziološkog odjela klinike u zasebnu jedinicu bolnice.

Kirurška klinika (Opća bolnica »Dr Z. Kučić« Rijeka)

Odlukom Sveučilišnog savjeta br. 139/55. od 4. XI 1955. povjerena je nastava iz predmeta kliničke kirurgije primariusu dr Janku Komljenoviću, šefu kirurškog odjela Opće bolnice »Sušak«. Tim je aktom započelo formiranje nastavne baze na kirurškom odjelu spomenute bolnice. Prim. J. Komljenović započeo je redovitu nastavu iz povjerenog predmeta u XI mjesecu 1955. neposredno po rješenju Sveučilišnog savjeta. Paralelno sa nastavom održavane su i vježbe koje su vodili liječnici odjela.

1. III 1956. imenovani su nakon redovitog izbora putem natječaja asistenti dr Z. Brozović i dr B. Čorak. Njima su pomagali u izvođenju vježbi i ostali liječnici koji su imali status honorarnih asistenata. 1962. prekinuo je rad dr B. Čorak, a 1964. imenovan je dr T. Tićac za asistenta klinike.

30. XI 1960. prekinuo je rad i nastavu prim. Komljenović zbog penzioniranja. On je u međuvremenu habilitirao za naslovnog docenta. Mjesto šefa odjela popunjeno je natječajem uz saglasnost Fakulteta i za novog šefa izabran je doc. dr Vinko Frančišković, kojem je povjerena nastava iz istog predmeta kao honorarnom nastavniku. 1. VII 1962. izabran je doc. Frančišković za službenika Fakulteta u statusu docenta — nastavnika.

Kirurška klinika imala je profil općeg kirurškog odjela koji je obrađivao sav materijal. 1961. god. dolazi do fuzije urološkog odjela sa općim odjelom u jednu funkcionalnu cjelinu. Tada dolazi do razdiobe rada na klinici na odsjeke prema tematici koju oni obrađuju. Formiran je opće-abdominalni odsjek, traumatološki odsjek, urološki odsjek, odsjek grudne kirurgije, odsjek dječje kirurgije i postoperativni odsjek sa podjelom bolesnika i specijalista prema potrebama i interesu. Specijalizanti prolaze sve odsjeke u turnusu po 6 mjeseci, sve do ispita, nakon čega se ili opredjeljuju za jednu od poddisciplina ili se prema potrebi dodjeljuju na rad. Klinika ima 159 kreveta, što je premalo za potrebe dobre obrade. Preoperativna obrada se sve više usmjeruje na ambulantu, što omogućuje sistem specijalističkih ambulanti i konzilijarne službe. Na klinici stalno radi 17 liječnika, od čega je 10 specijalista, i to 1 anestezičar, kao šef anestezičke grupe, i 3 urologa koji rade na urološkom odsjeku. Ostali su opći kirurzi koji se bave određenim disciplinama, i to 2 u torakalnoj, 2 u abdominalnoj i 2 u traumi.

1962. godine klinika je dobila umjetni bubreg, pa je formiran centar za dijalizu kojim rukovodi radna ekipa u sastavu urolog, kirurg, internista i šef laboratorija. Nakon prve eksperimentalne faze prišlo se kliničkoj primjeni tog apa-

rata i drugih metoda koje se primjenjuju u jednom takvom centru. Time naš zdravstveni kadar ima još jednu mogućnost za proširivanje svog medicinskog znanja, a naš kraj centar koji naročito u traumatološkoj službi uspješno pomaže ozdravljenju najtežih bolesnika.

Očna klinika

Očni odjel u Rijeci osnovao je godine 1889. primarius dr Garofolo. Odjel je imao tridesetak kreveta u Ulici F. La Gvardia. To je treći očni odjel u Hrvatskoj, jer je 4 godine ranije osnovan očni odjel u Bolnici milosrdne braće u Zagrebu, a godinu dana ranije u Bolnici milosrdnih sestara u Zagrebu. Početkom 1922. g. dolazi dr A. Filipović kao prvi školovani okulista, a nedugo zatim je očni odjel preseljen u nekoliko manjih kućica, koje su se nalazile u blizini današnjeg omladinskog sportskog igrališta. Koncem 1922. g. očni odjel je preseljen u zgradu sadašnje Opće bolnice »Braća dr Sobol«, gdje se i danas nalazi očna klinika. Godine 1923. penzioniran je prim. dr Garofolo, a polovinom 1925. g. dr A. Filipović postaje primarius i jedini liječnik ocnog odjela sve do 1937. g. kada dolazi na specijalizaciju dr G. Capurso i ostaje na odjelu kao specijalist do 1946. g. Naročita se pažnja posvećuje očnoj kirurgiji koja dostiže zavidni stupanj. Dr V. Švalba dolazi na odjel 1946. g. Povećava se i kapacitet odjela na 50 kreveta. 1950. g. dolazi na specijalizaciju dr F. Kovačević, 1951. d. dr B. Smrkinić, no oni na odjelu borave samo nekoliko godina, a 1954. godine dr. A. Veselinović.

Osnutkom Medicinskog fakulteta u Rijeci u jesen 1955. godine, pred očni odjel, koji tada osim primariusu ima samo 1 specijalista i 1 specijalizanta, postavljaju se složeniji zadaci, jer on preuzima cjelokupnu nastavu iz oftamlogije za studente V godine, kojih je te godine bilo samo 6, da bi se iduće godine njihov broj popeo već na 33 i kasnije sve više povećavao. Nastaje potreba za novim liječnicima te dolaze na specijalizaciju 1957. g. dr B. Mandić-Kozulić, 1958. g. dr I. Luttenberger, 1959. g. dr V. Rahelić, 1960. g. dr S. Gjuriš i dr B. Serman-Kirinčić, 1962. g. dr S. Bujanić-Cuculić, 1963. g. dr Z. Hofer i 1964. g. dr M. Šekulja kao specijalizant i dr M. Sviderek kao specijalist. Neki od ovih liječnika nalaze se samo povremeno na klinici kao službenici drugih ustanova.

Primarius dr Filipović habilitira 1958. g. te postaje docentom. Nakon njegove smrti 1959. g. dužnost šefa odjela vrši prim. dr V. Švalba do 1960. godine, kada odjel preuzima doc. dr D. Šakić, koji postaje izvanredni profesor, ali boravi u Rijeci samo povremeno, te kroz školsku godinu održava ciklus predavanja i ispita. 1959. g. pripada odjelu i cjelokupna specijalistička služba u gradu i kotaru.

Koncem ljetnog semestra 1962. g. prof. dr Šakić daje ostavku, a u oktobru iste godine odjel postaje klinika za očne bolesti. U školskoj godini 1962/63. povremeno vrše nastavu doc. dr B. Sasso iz Šibenika, te prof. dr P. Sokolić i doc. dr B. Jutriša iz Zagreba.

Polovinom 1963. g. za predstojnika klinike dolazi iz Zagreba dr D. Gligo kao sveučilišni docent. U toku iste godine pripaja se očnoj klinici dio istočnog krila zgrade, gdje se do tada nalazio ženski neurološki odjel, i tu se uređuje suvremeni operacioni trakt očne klinike. U sklopu očne klinike sada rade četiri vanjske specijalističke ambulante, a predviđa se otvaranje ortoptičko-pleoptič-

kog odsjeka za liječenje škiljave i slabovidne djece, za koji je već nabavljena potrebna aparatura. U novije vrijeme nabavljeni su mnogi aparati, kompletiran instrumentarij i oprema, a u toku je potpuna građevinska adaptacija i rekonstrukcija očne klinike. Danas na očnoj klinici i u njenim ambulancama radi 11 liječnika, od kojih je jedan docent i dva sveuč. asistenta, 5 liječnika specijalista i 3 specijalizanta, te već postoje objektivni uslovi za daljni razvitak zdravstvenog, nastavnog, stručnog i naučnog rada.

Otorinolaringološka klinika

Otorinolaringološka klinika na Rijeci nastala je na mjestu koje nije bilo bez otorinolaringološke tradicije. Ona je, tako reći, izrasla iz dvaju otorinolaringoloških odjela, jednog na Sušaku, a jednog na Rijeci. U staroj riječkoj bolnici radio je kao rinolaringolog primarijus dr Đuro Catti od 1879. godine, koji je imao internacionalnu reputaciju. Došao je iz Beča sa Schrötterove klinike. Publicirao je bio više radova iz laringologije, koji su u svoje vrijeme bili zapaženi i cijenjeni.

Primarijus Catti je bio prvi koji je uveo prstenasti nož za adenotomiju, koji je kasnije dobio ime po Beckmanu. Na dr Cattija se zaboravilo. Iza I svjetskog rata postojao je u današnjoj riječkoj bolnici otorinolaringološki odsjek kirurškog odjela. U Sušaku je otvoren godine 1935. otorinolaringološki odjel koji vodi, sa kratkim prekidom za vrijeme okupacije, primarijus dr Jakov Bakotić.

Kada je godine 1955. osnovan Medicinski fakultet na Rijeci, počela je odmah nastava iz kliničkih predmeta. Tako se otorinolaringologija predavala i na Sušaku i na Rijeci, gdje su se i vježbe održavale. U prvo vrijeme prilike su bile veoma skučene. Vježbe su se održavale sa velikim poteškoćama u bolničkim ambulancama, koje nisu bile predviđene za nastavu.

Kada se godine 1960. otorinolaringološki odjel na Rijeci iz glavne zgrade preselio u paviljon ortopedskog odjela, koji je integriran u Ortopedsku bolnicu Lovran, tada su mogućnosti za nastavu, naročito za vježbe, postale mnogo bolje. Adaptacijom se dobila jedna prostorija koja služi sada kao predavaonica i vježbaonica za studente, sa 13 radnih mjesta. Klinika ima sada 60 kreveta. Danas su u nastavi angažirani: prof. dr Tvrtko Dujmušić i asistenti: dr Josipa Sikić i dr Tomislav Matutinović. Inače na klinici rade specijalisti: dr Pavle Romić, dr Milovan Pezelj i dr Miljenko Kovačević i specijalizanti: dr Popović Mirko, dr Gjuraj Carmen i dr Ankica Pranić-Tomašić, koji su bolnički liječnici, tj. na budžetu bolnice »Braća dr Sobol«.

Iako je klinika danas u mnogo boljem položaju, što se tiče prostorija, nego što je bila u glavnoj zgradi, ipak i sada postoji izvjesna skučenost, koja će se jedino moći riješiti ili nadogradnjom jednoga sprata ili zidanjem nove klinike.

Audiološki centar je za sada samo perspektiva, ali će se i taj problem morati riješiti u jednom gradu kome gravitira oko 10.000 metalnih radnika i 70.000 đaka, od kojih priličan broj treba audiološku obradu, kontrolu, te slušnu rehabilitaciju. To pitanje treba riješiti što prije, jer u Rijeci postoji Medicinski fakultet.

Ništa nije prirodnije nego da takva jedna institucija bude u najužoj vezi sa otorinolaringološkom klinikom. Klinici je ta institucija potrebna radi obrade

pacijenata, postavljanja operativnih indikacija i kontrole operiranih slučajeva, te konačno radi izobrazbe kadrova. Broj studenata se pomalo povećavao od 1955. do 1965. godine, tako da sada iznosi 113. Potrebno bi bilo povisiti broj asistenata radi unapređenja nastave i rasterećenja sadanjih asistenata, što će se, nadamo se, u dogledno vrijeme dogoditi.

Neuropsihijatrijska klinika

Sadanja neuropsihijatrijska klinika Med. fakulteta u Rijeci nastala je iz neuropsihijatrijskog odjela Opće bolnice »Braća Dr Sobol«. Psihijatrijski dio te klinike je jedan od najstarijih psihijatrijskih odjela u Jugoslaviji jer njegovo osnivanje datira sa 1835. godinom, kada je osnovana nova riječka bolnica. Odjel ima od 1857. pa do danas sačuvanu svu medicinsku dokumentaciju. 1938. godine za vrijeme Italije dozidani su današnji paviljoni muške i bivše ženske psihijatrije. Za vrijeme rata 1943. godine svi su pacijenti bili premješteni u paviljone bolnice Ičići, gdje su se nalazili do 1946. godine. Stari psihijatrijski odjel je tokom rata bombardiranjem potpuno uništen, a zgrade novoga odjela pretrpjele su teška oštećenja. 1946. godine u prostorije bivše ženske psihijatrije smješten je odjel za zarazne bolesti čime su se kapaciteti klinike još više smanjili.

Neurološki dio neuropsihijatrijske klinike formiran je 1952. godine. Do 1961. godine nalazio se u glavnoj zgradi bolnice, a tada je premješten u bivši odjel za dječje bolesti, koji je za tu svrhu temeljito ureden.

Kod osnutka klinike bila je nastava iz neuropsihijatrije podijeljena u dva dijela, te je predavanja iz psihijatrije vršio prim. dr Zvonimir Sušić, a iz neurologije tadanji privatni docent dr Franjo Jelašić. Dr Zvonimir Sušić je habilitirao 1957. godine i neuropsihijatrijskom klinikom rukovodio do 1959. godine, kada je na vlastito traženje dao ostavku kao izvanredni profesor, a od tada do polovice 1965. godine izvanredni profesor dr Franjo Jelašić.

Klinika je iz početka imala samo dva redovna asistenta: dr Slobodana Čuka i dr Petra Ledića, dok su poslije taj broj povećali asistenti: dr Nikola Antončić i dr Marija Babić.

1964. godine dr Slobodan Čuk i dr Petar Ledić habilitirali su i izabrani su za redovne docente. Sada klinika ima pored dva redovna docenta, asistente dr Mariju Babić i dr Nikolu Antončića, te honorarne asistente dr Haasz Ipoly i dr Haasz Lux Aliče.

Neuropsihijatrijska klinika je najveća klinika Med. fakulteta u Rijeci te imade 170 kreveta, od čega otpada na neurološku organizacionu jedinicu 50 kreveta, a na psihijatrijsku 120 kreveta. Psihijatrijski dio te klinike, pored muškog i ženskog odsjeka, ima kabinet za psihologa, suvremeni laboratorij, odsjek za radnu terapiju, te radnu koloniju Škurinje. Neurološki dio pored bolničkog odjela ima elektroencefalografski odjel, neurofiziološki laboratorij sa centrom za stereotaktičke zahvate te odjel za fizikalnu terapiju.

Na klinici se pored nastave i obuke iz neurologije i psihijatrije vrši također nastava iz medicinske psihologije, kao i predavanja u Višoj stomatološkoj školi. U zadnje vrijeme uspostavljene su življe veze sa inozemstvom, poboljšan je stručni rad, jače proširena i razvijena nastava i naučna baza, kao što je povećan

opseg nastavne i stručne djelatnosti. Iz klinike je do sada publicirano 42 stručna i naučna rada, habilitirale su 4 osobe, a na postdiplomskom usavršavanju nalaze se 2 pripadnika ove klinike.

Klinika surađuje sa Higijenskim zavodom iz Zagreba i Školom za mentalno zdravlje iz Baltimora na određenim programima naučnog rada.

Klinički odjeli, pored toga što su nastavna baza, obavljaju na suvremeni način terapijski i dijagnostički rad za bolesnike sa neurološkim i psihijatrijskim bolestima. Pored toga je neuropsihijatrijska klinika, rukovodeći se modernim principima i shvaćanjima, angažirana u javnoj zdravstvenoj službi te vrši sa svojim osobljem cjelokupnu dijagnostičko-terapijsku pomoć i zaštitu iz svoje struke, kako na području grada, tako i na području koje mu gravitira. Na taj način povezuje nastavnu djelatnost sa kurativnom i preventivnom.

Ortopedska bolnica Lovran

Ortopedsku bolnicu Lovran osniva JNA odmah poslije oslobođenja. 1953. godine bolnica prelazi u civilno zdravstvo i od tada preuzima funkciju specijalne bolnice za ortopedske bolesti.

Bolnica se nalazi neposredno uz more, ima veliki park, te terase za sunčanje. Položena prema suncu, zaštićena od jakih vjetrova, bolnica ima i klimatske uslove koji povoljno djeluju na liječenje i dugotrajno ležanje.

Ortopedska bolnica Lovran ima kapacitet od 280 ležaja. Zgrada je uređena za kirurški posao sa svim potrebnim jedinicama za savremeno operativno i konzervativno liječenje ortopedskih bolesnika. Kao sastavni i važan dio terapije lokomotornog aparata postoji i veliki moderni rehabilitacioni odjel.

Ustanova je opremljena savremenom aparaturom i bogatim instrumentarijem, tako da se mogu liječiti i najkompliciraniji slučajevi.

U bolnici se liječe bolesnici iz našega kotara, zatim iz cijele naše republike, a jednim dijelom iz svih republika Jugoslavije.

Uz direktora, koji je stručni rukovodilac ustanove, ustanova ima tim od 13 liječnika — 8 specijalista ortopeda, 3 specijalizanta, specijalistu anesteziologa i specijalistu fizijatna.

Organizacija medicinskog rada osniva se na kliničkom principu. Ustanova je podijeljena na odjele, koji vode pet specijalista šefova odjela pod vodstvom direktora. Postoji tačan raspored rada za svaki dan u tjednu. Nadalje, bolesnici se klinički kompletno obrađuju i tako obrađeni prikazuju na zajedničkom prikazu, gdje se postavlja dijagnoza i određuje terapija.

Ustanova je 1957. godine sklopila ugovor o suradnji s Medicinskim fakultetom u Rijeci i od te godine do 1961. služi kao pomoćna nastavna baza, a od 1961. godine do danas kao glavna nastavna baza za nastavu iz ortopedije.

S obzirom na veliki kapacitet, a s time u vezi na velik izbor ortopedskih bolesnika, studenti imaju uvijek priliku da se preko uobičajene prakse upoznaju s velikim brojem ortopedskih bolesti, na vježbama koje vrše u ustanovi.

Direktor ustanove sudjeluje u nastavi od 1957. godine kao honorarni nastavnik.

Ukidanjem ortopedskog odjela u Rijeci dolazi u ustanovu na rad i redoviti nastavnik, i to kao honorarni namještenik, do odlaska u Alžir. U 1965. godini dva su specijalista ustanove izabrana za honorarne asistente na Med. fakultetu.

Prema tome u posljednjim godinama cjelokupnu nastavu iz ortopedije vrši ova ustanova.

Pored nastavne baze za studente medicine, ustanova ima zadatak da školuje specijaliste iz ortopedije.

Stručni i naučni rad u ustanovi se planski odvija. On se sastoji od tri dijela. Prvi dio su redoviti sastanci s referatima iz tekuće medicinske literature, koji se održavaju svakih 14 dana. U taj okvir spadaju i stručne debate s prikazima bolesnika.

Drugi dio obuhvaća publikacije koje se pišu na osnovu obrade kliničkog materijala i stečenih iskustava u radu. Popis publikacija posebno je priložen.

Treći oblik stručno-naučnog rada su nastupi i predavanja na sastancima kirurško-ortopedske sekcije u Rijeci, republičke ortopedske sekcije, kao i na svim jugoslavenskim kongresima kirurga i ortopeda. U tim nastupima izlazi godišnje prosječno 10 stručnih referata.

Zavod za talasoterapiju Opatija

Zavod za talasoterapiju u Opatiji je zdravstvena ustanova osnovana od NOK Rijeka 1957, a počeo je radom 22. XI 59. godine. Poslije adaptacije zgrade ex »Europa« dana 2. VII 1960. proradio je poliklinički odjel.

Pored zadataka liječenja i rehabilitacije srčanih i reumatičnih bolesnika Zavod se bavi naučno-istraživačkim radom na polju talasoterapije i balneologije. Do sada se Zavod opremio i razvio pa su studentima Medicinskog fakulteta omogućene laboratorijske i kliničke vježbe.

Suradnici ovog zavoda su bili od osnutka: prof. dr Davor Perović, prof. dr Dušan Jakac, dr Licul Ferdo, doc. dr Mihelić Zvonko, mr. ph. Smckvina i dr Turkulin Kruno.

Bolnica za tuberkulozu pluća Ičići

Bolnica za tuberkulozu pluća Ičići nalazi se na području naselja Ičići, nedaleko od Opatije. Ona se prostire na terenu koji zauzima 26.000 kvadratnih metara, od čega otpada na zemljište pod zgradama oko 6.000 kvadratnih metara, a ostatak na putove, staze i park. Bolnica u Ičićima je samostalna zdravstvena ustanova kojom se upravlja po načelima društvenog samoupravljanja. U Savjetu bolnice nalazi se i predstavnik Medicinskog fakulteta Rijeka.

Bolnicu u Ičićima sačinjavaju cijeli niz manjih i većih zgrada. Centralna, i najveća, sagrađena je pred nešto više od 60 godina i služila je prvobitno za oporavište austro-ugarskih željezničara. Kasnije je u ovoj zgradi stacioniran jedan odred talijanske artiljerije.

1932. godine ova zgrada je osposobljena za vojnu bolnicu s kirurškim, internističkim i zaraznim odjelom. U tu svrhu i počinje izgradnja ostalih objekata u neposrednoj blizini centralne zgrade.

Nakon kapitulacije Italije u Ičiće se evakuiraju bolesnici sa tuberkuloznog i neuropsihijatrijskog odjela bolnice Rijeka.

Poslije oslobođenja, u bolnici Ičići se postepeno sređuje stanje i u njoj ostaju samo tuberkulozni bolesnici.

1949. godine bolnica postaje samostalna budžetska ustanova i nosi naslov: Specijalna bolnica za tuberkulozu pluća.

Tri godine kasnije bolnica u Ičićima je uvrštena među ustanove u kojima se može vršiti specijalizacija iz ftizeologije, te se od tada nalazilo na specijalizacije iz ftizeologije 14 liječnika.

Osnutkom Medicinskog fakulteta u Rijeci bolnica u Ičićima se uključuje u nastavu Medicinskog fakulteta. U njoj se od početka školske godine 1958/59. redovno vrše vježbe iz ftizeologije za studente medicine, a nastava iz istog predmeta povjerena je na temelju natječaja također ftiziologu bolnice u Ičićima.

U ovoj ustanovi održan je u dva navrata sastanak pneumoftiziološke sekcije Z. L.J. H. na kojem su uzeli učešća i liječnici naše ustanove, kao i liječnici rijčkih bolnica i liječnici iz Pule sa svojim referatima.

Naročitu aktivnost u publiciranju stručnih radova, kao i učestvovanjem na ftiziološkim i ostalim kongresima i seminarima u zemlji, te predavanjima u stručnim društvima, pokazao je liječnik naše ustanove dr S. Marin. On je do danas održao ukupno 52 predavanja, a u raznim stručnim časopisima je objavio 31 rad i prikaz. Jedan njegov rad publiciran je 1962. godine u američkom časopisu: »The Amer. Rev. of Respirat. Diseases«.

Dr S. Marin predao je Medicinskom fakultetu u Rijeci svoju disertaciju za naučni stepen doktora nauka Medicinskog fakulteta u Rijeci na daljnji postupak, te je ista prihvaćena na sjednici Fakultetskog vijeća 17. IX 1965. godine.

Stručna knjižnica raspolaže sa 212 knjiga u čijem dopunjavanju učestvuje i Medicinski fakultet Rijeka sa 46 knjiga i jednim stručnim časopisom na talijanskom jeziku.

Danas bolnica Ičići ima kapacitet od 220 bolesničkih kreveta.

U njoj je zaposleno 38 zdravstvenih radnika, od kojih je 9 liječnika (6 ftiziologa i 3 liječnika na specijalizaciji).

Bolnica je suvremeno opremljena, što joj omogućuje da se obrada, dijagnostika i liječenje tbc. bolesnika vrši po principima naprednih tekovina medicinske nauke.

Značajan je društveni rad u kojem učestvuju zdravstveni radnici bolnice u Ičićima.

Pogovor

Čitajući od predstojnika napisane kratke povijesti njihovih zavoda, listajući zapisnike prvih sjednica prvog Vijeća nastavnika, koji su registrirali samo događaje bez komentara, ne može se stvoriti prava slika života novoosnovanih zavoda nekliničkih predmeta. Nigdje nije opisano ono oduševljenje koje je

vladalo u malom kolektivu ondašnjeg Fakulteta, niti radost i spremnost za pomoć ne samo mjerodavnih faktora nego i kolega raznih struka van Fakulteta. Od posebnog značenja bile su radna disciplina i volja da se prebrode sve poteškoće, kao i pomoć studenata i studentske organizacije. Od prve generacije studenata neki su završili studije prije roka, a u isto vrijeme bavili su se društvenim radom i dobivali nagrade na kongresima studentskih radova.

Treba se samo sjetiti onih značajnih dana kada su počela predavanja i vježbe studenata I godine u prostorijama bez ogreva, telefona, bez potrebnih aparatura itd. Sve je bilo savladano ogromnim naporima i žrtvama, ali i s velikim veseljem i željom da prvi fakultet u novooslobođenom kraju što prije ne samo stigne nego i prestigne druge starije po tradiciji medicinske fakultete u Jugoslaviji.

Nakon deset godina rada može se s ponosom konstatirati da, iako nisu ostvareni svi naši snovi, ipak su postignuti uspjesi, premda još uvijek skromni, ali koji daju nadu da će Medicinski fakultet u Rijeci zauzeti ono mjesto koje je bilo zamišljeno pri njegovom osnivanju.